

Valdovų keliu

Nemunas – Lietuvos valdovų kelias. Jo pakrantėse įsikūrę miesteliai mena Lietuvos didžiųjų kunigaikščių Vytenio, Kęstučio, Gedimino, Vytauto – didžiųjų karvedžių, strategų, diplomatų žygius. Valdovų kelią, amžių bėgyje apipintą legendomis ir padavimais, įamžintą vėlesnių kartų kūryboje, mena Jurbarkas, Skirsnemunė, Panemunė, Raudonė, Veliuona, Seredžius.

Istoriniai XIII – XV a. įvykiai, kryžiuočių ordino intensyvus veržimasis į vakarines Lietuvos žemes, siekis blokuoti svarbiausią Lietuvos upę Nemuną beveik dviem šimtams metų (1283 – 1422) Jurbarko krašto žemes pavertė kovų arena. Nemuno pakrantių pilys Jurbarko, Skirsnemunėje, Veliuonoje buvo Lietuvos valdovų diplomatinio susitikimų, derybų su Kryžiuočių ordino magistras vieta.

1 Jurbarkas ir Lietuvos didieji kunigaikščiai Kęstutis, Vytautas, Lenkijos karalius Jogaila, karalienė Bona

Pasak legendos, Jurbarko miestą įkūrė Romos kunigaikščio Palemono sūnus Barkus, valdęs Nemuno ir Jūros upių bei Kuršių marių sritis. Barkus Nemuno ir Mituvos upių santakoje pastatydino pilį ir pavadino Jūros ir savo – Barkaus – Jurbarko vardu.

Miesto vardas taip pat siejamas ir su kryžiuočių bei kalavijuočių Georgenburgo (vok. Jurgio pilis) pilimi, paminėta 1259 m. P. Dusburgiečio „Kalavijuočių kronikoje“.

Ši data laikoma miesto istorijos pradžia.

XIII – XV a. įvykius kruopščiai fiksavo prūsų metraštininkai. Rašytiniai šaltiniai mini, jog 1380 m. Lietuvos didysis kunigaikštis Kęstutis pasiuntė savo sūnų Vytautą „su daugeliu“ laivų sunaikinti Georgenburgo pilį. 1382 m. Kęstutis pats atplaukė Nemunu ir pilį apšaudė iš patrankų. Sunaikinant šią kryžiuočių pilį, 1403 m. lietuvių pulkams vadovavo pats Didysis kunigaikštis Vytautas.

XIV a., pačiame Kryžiuočių ordino veržimosi į mūsų krašto žemes įkarštyje, Jurbarkas rašytiniuose šaltiniuose jau minimas ne tik kaip pilis, bet ir kaip prekybos centras. Istorinių šaltinių liudijimu, Jurbarkas - Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto tėvonija, 1392 m. Vytautas Didysis čia priiminėjo svečius, viešėdavo jo žmona, kad „lietuviai labiau tikėtų, jog jis su jais“. 1411 m., po Žalgirio pergalės, Jurbarko lankėsi Vytautas Didysis ir Lenkijos karalius Jogaila.

1429 – 1430 m. Jurbarkas tapo nuolatinį Vytauto Didžiojo ir vokiečių ordino magistro susitikimų vieta, kurioje tartasi politiniai ir karūnacijos klausimai.

Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytauto atminimas 1930 m. įamžintas V. Grybo skulptūroje, kurią šiandien galime pamatyti Jurbarko parke, pavadintame Vytauto parku.

XV a. tai pasienio miestelis, kuriame klesti prekyba. Jurbarko munitinės knygoje įrašyta, jog miestelėnai pirkliai patys išveždavo savo produkciją: kanapes, linų sėmenis, gyvulius, kalkes, vašką ir kita, o pasigabendavo karaliaus dvarui ir bajorams reikalingų prekių: druskos, vakarietišku audinių, metalo dirbinių, prancūziško vyno, citrusinių vaisių, prieskonių ir kt.

XVI a. Jurbarkas – Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvaras. Jis atiduodamas karalieni Bonai. Bona Sforca, Žygimanto senojo žmona, viena ryškiausių Renesanso epochos asmenybių, reguliavusi Dvaro ekonominį gyvenimą, stiprinusi dinastijos ekonomines galias, pradėjusi vykdyti žemės ūkio valakų reformą. Tai jos dėka XVI a. Lietuvoje pradėtos auginti iki tol nežinomos mūsų kraštuose daržovės: gūžiniai ir žiediniai kopūstai, porai, petražolės, pomidorai.

Karalienės Bonos nurodymu Jurbarkas buvo išplėstas, tapo vienu iš pirmųjų Lietuvos miestų, pastatytų pagal renesanso epochai būdingą reguliarųjį planą.

2 Skirsnemunė ir Lietuvos didysis kunigaikštis Švitrigaila

Skirsnemunės miestelio vardas siejamas su čia stovėjusia kryžiuočių Christmemelio pilimi (Nemuno skirsnis), istorijon įėjo kaip Lietuvos didžiųjų kunigaikščių ir vokiečių ordino magistrų susitikimų vieta.

Po Vytauto Didžiojo mirties, prasidėjus kovoms dėl valdžios, 1431 m. birželio 19 d. Skirsnemunėje įvyko Teutonų ordino Didžiojo magistro Pauliaus Rusdorfo ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Švitrigailos susitikimas, kurio metu buvo sudaryta Lietuvos ir Ordino gynybos bei puolimo sąjunga.

3 Panemunė ir Lietuvos didysis kunigaikštis Vytenis

Panemunė Lietuvos didžiojo kunigaikščio Vytenio valdymo laikotarpiu (1295 – 1316) siejama su nuolatinė kovų su kryžiuočiais istorija. Lietuvos didysis kunigaikštis Vytenis kūrė panemunės pilių gynybinę sistemą, vadovavo skirdamas jų gynėjus. Vokiečių kronikų liudijimu, manoma, čia buvusi Vytenio pilis. XIV a. metraščiai liudija, jog iš savo pilies, kronikose įvardijamos „Wyt-hes hof“ (Vytenio kiemu, dvaru) Lietuvos didysis kunigaikštis, subūręs pulkus, atkakliai puolė netoliese buvusią kryžiuočių Christmemelio

pilį. Legenda liudija, jog narsusis kunigaikštis Vytenis savo pulkus vedė pro dabartinę Panemunės piliavietę, o miręs buvo palaidotas parko teritorijoje. Čia supiltos dvi kalvelės: didžioji žymi kunigaikščio Vytenio, o mažoji – jo žmonos palaidojimo vietas.

4 Raudonė ir Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas

Raudonė – panemunės miestelis, pradėjęs formuotis XIX a., mena viduramžiais vykusias kovas. Raudonės pilies parke augo (2010 m. vėtra ažuolą išvertė) vienas seniausiųjų ažuolų – Gedimino vardu vadintas. Legenda byloja, jog po šiuo ažuolu, vykdamas į Veliuoną, paskutinį kartą puotavo Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas.

5 Veliuona ir Lietuvos didieji kunigaikščiai Gediminas, Vytautas, Lenkijos karalius Jogaila

Lietuvos valdovų Gedimino, Vytauto, Jogailos vardai minimi P. Dusburgiečio kronikoje, aprašant svarbiausius kryžiaus karų epochos įvykius. P. Dusburgiečio metraštyje minimas „Trakų karalius“, vedęs pulkus prieš kryžiuočių Bajerburgo pilį ir čia žuves, daugelį amžių istorikų buvo tapatinamas su Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu Gediminu. Legenda byloja, jog mūsųose žuves Lietuvos didysis kunigaikštis buvo palaidotas Veliuonoje, o piliakalnis – tai jam supiltas kapas, šiandien Gedimino kapu vadinamas.

Veliuona mena Vytauto Didžiojo ir Jogailos statydintą pilį. Rašytiniai šaltiniai byloja, jog pats Vytautas ir Jogaila matavo pilį, nurodė, kaip ją statyti. Ši pilis tapo svarbių Lietuvos Didžiojo kunigaikščio Vytauto ir Lenkijos karaliaus Jogailos susitikimų ir derybų vieta su vokiečių ordino magistras. Vytauto Didžiojo statydintoje pilyje Veliuonoje buvo ratifikuota 1422 metų Melno taikos sutartis.

Vytauto Didžiojo įsakymu (1422 m.) Veliuonoje pastatyta viena pirmųjų bažnyčių Žemaitijoje.

Vytautui Didžiajam atminti Veliuonos centre 1930 metais pastatytas paminklas (aut. A. Šimkūnas), o legendinėje Gedimino kapo vietoje – obeliskas Gediminui.

Po Žalgirio mūšio Veliuona – Žemaitijos seniūnija, Lietuvos didžiojo kunigaikščio dvaras.

XVI a. Žygimanto Augusto laikais Veliuona paskiriama Žygimanto Augusto žmonai Barborai Radvilaitei.

Viešvilė

Smalininkai

Jurbarkas

Skirsnemunė

Pilis I

Raudonė

Veliuona

Seredžius

Jurbarko turizmo informacijos centras/
Jurbarkas Tourism Information Centre/
Touristeninformationszentrum Jurbarkas

Vydūno g. 19, 74118 Jurbarkas,
tel. +370 447 51 485, faks. +370 447 45 450,
el. p. turizmas@jurbarkas.lt,
www.jurbarkotic.lt

Nuotraukos:
R. Akutaičio, A. Orlovskytės, E. Giedraičio, G. Ginkevičiaus,
G. Meškauskienės, P. Spūdžio, V. Valužio,
iš Jurbarko TIC archyvu.

Dizainas, maketavimas:
UAB MULTIMEDIAMARK

🇬🇧 Route of the Rulers

The River Nemunas, also known as the Neman and the Memel, can lead us along a route of the Lithuanian rulers. Towns situated on either side of the river are reminiscent of the Grand Dukes of Lithuania – Vytenis, Kęstutis, Gediminas and Vytautas and their most effective strategic campaigns. Jurbarkas, Skirsnemunė, Panemunė, Raudonė, Veliuona and Seredžius mark the route, interwoven into legends that perpetuated down through the generations.

The historic events of the 13th-15th centuries and the Northern Crusades repeatedly stampeded towards the western lands of Lithuania, their aspiration being to block its most important river. They turned the lands around Jurbarkas into a war zone for almost 200 years (1283-1422). The riverside castles at Jurbarkas, Skirsnemunė and Veliuona were the sites of many diplomatic meetings and negotiations with the masters of the Teutonic Order.

1 🏰 Jurbarkas, the Lithuanian Grand Dukes and the King of Poland

The name Jurbarkas is related to Georgenburg, a castle that belonged to the Teutonic Order and the Knights of the Sword and was mentioned in 1259 in the annals Chronicon terrae Prussiae. This date is considered to be the start of the town's history. The town found itself caught in the middle of the Teutonic Order's battles for the Lithuanian lands and was mentioned in written sources not just as a castle but also as a centre for trade.

According to historical sources, Jurbarkas was the native land of Grand Duke Vytautas the Great. In 1392, Vytautas received guests here and visited his wife to prove to the Lithuanians that he was with them. In 1411, after the crushing victory at the Battle of Žalgiris (Grunwald, Tannenberg), Vytautas the Great and King Jogaila of Poland stayed here in Jurbarkas.

Grand Duke Vytautas was immortalised here in 1930 in a sculpture by Vincas Grybas. You can see it in the park that bears his name, Vytautas Park.

In 16th century, Jurbarkas was a location of the court of the Lithuanian grand dukes. In the early 16th century it was given to Bona, Queen of Poland and Grand Duchess of Lithuania.

2 🏰 Skirsnemunė and Grand Duke Švitrigaila

The name of the town of Skirsnemunė is associated with the Crusaders' Christmemel Castle that once stood on the banks of the Nemunas. In Lithuanian history, Skirsnemunė is known as the site of many meetings between Lithuania's grand dukes and the masters of the German Order.

After the death of Vytautas the Great, when the battles for pow-

er in Lithuania began, Skirsnemunė hosted a meeting between Paul von Rusdorf, grand master of the Teutonic knights, and Grand Duke Švitrigaila of Lithuania. The meeting on 19 June 1431 sealed a defensive alliance between the two sides.

3 🏰 Panemunė and Grand Duke Vytenis

Under the rule of Grand Duke of Lithuania Vytenis (1295-1316), Panemunė is associated with the constant wars with the Crusaders. The Grand Duke Vytenis constructed a defensive structure of castles on the banks of the Nemunas and assigned a commander responsible for each one. According to German sources, Vytenis' own castle was situated here.

Sources from the 14th century say that the grand duke summoned swarms of regiments and attacked Christmemel from his castle, named Wythes hof. According to legend, the brave grand duke led his soldiers past today's Panemunė fort hill and after his death was buried on the territory of the park. Today there are two small hills, one marking Vytenis' grave, the other his wife's burial site.

4 🏰 Raudonė and Grand Duke Gediminas

Raudonė is a village close to Panemunė that emerged in the 19th century. It also recalls the medieval battles of the past. The castle park in Raudonė used to have one of the oldest oaks in Lithuania, called the Gediminas Oak. Unfortunately, it was felled by a storm in 2010. As the legend says, Grand Duke Gediminas of Lithuania had his last feast under the oak on his way to Veliuona.

5 🏰 Veliuona and Grand Dukes Gediminas, Vytautas and Jogaila

The names of the Lithuanian rulers Gediminas, Vytautas, Jogaila are mentioned in the annals of Peter of Dusburg where he recounts the main battles of the Northern Crusades and other events of that epoch. The king of Trakai, as he is called in those sources referring to his base in Lithuania, led his warriors against the Crusaders' Bayerburg Castle and died in battle. For many centuries this leader was considered by Lithuanian historians to be Gediminas. According to legend, the grand duke was buried in Veliuona and a high fort hill was created for his grave and is still named after Gediminas today.

Veliuona was the site of a castle built by Vytautas the Great and Jogaila. After the decisive victory at the Battle of Žalgiris a stone castle was built here in 1411, on the eastern hill that today is known as Peace Hill. The Lake Melno peace treaty was ratified in the castle in 1422. To commemorate the achievements of Vytautas the Great, a monument by the sculptor A. Šimkūnas was erected in the centre of Veliuona in 1930. An obelisk to Gediminas was put up on the alleged site of his grave. After Žalgiris, Veliuona existed as Žemaitijos seniūnija, a court of the Lithuanian grand dukes.

🇩🇪 Straße der Herrscher

Die Memel ist die Straße der litauischen Herrscher. Die Ortschaften an ihren Ufern erinnern uns an die Taten der litauischen Großfürsten Vytenis, Kęstutis, Gediminas und Vytautas, großer Heeresführer, Strategen und Diplomaten. Die Straße der Herrscher, im Laufe der Jahrhunderte von Sagen und Überlieferungen umwoben, im Schaffen der späteren Generationen festgehalten, führt uns nach Jurbarkas, Skirsnemunė, Panemunė, Raudonė, Veliuona und Seredžius.

Historische Ereignisse des 13.-15. Jh., die Angriffe des Deutschen Ordens auf die westlichen Ländereien Litauens sowie dessen Versuche, die wichtigste Wasserstraße Litauens, die Memel, abzuriegeln, haben die Region Jurbarkas für fast 200 Jahre (1283-1422) zum Schauplatz der Kämpfe gemacht. Die Burgen Jurbarkas, Skirsnemunė und Veliuona an der Memel waren Austragungsorte von Diplomatentreffen sowie von Verhandlungen der litauischen Staatsoberhäupter mit den Hochmeistern des Deutschen Ordens.

1 🏰 Jurbarkas und die Großfürsten Litauens Kęstutis, Vytautas, der König von Polen Jogaila

Der Name der Stadt steht in enger Verbindung mit der Burg des Deutschen Ordens Georgenburg (auch Jurgenburg) und wurde erstmalig in der Chronik Peters von Dusburg 1259 erwähnt.

Dieses Jahr gilt als das Gründungsjahr der Stadt. Im 14. Jh., mitten in der Aggression des Deutschen Ordens gegen unser Land, wird Jurbarkas in den schriftlichen Quellen nicht nur als eine Burg sondern auch als ein Handelszentrum erwähnt. Historische Quellen behaupten, Jurbarkas wäre die Domäne des Großfürsten von Litauen Vytautas. Hier soll er 1392 Besuche empfangen haben. So hielt sich hier von Zeit zu Zeit seine Frau auf, damit „die Litauer glaubten, er sei an ihrer Seite“. Nach dem Sieg in der Schlacht von Tannenberg besuchten Vytautas der Große und der König von Polen Jogaila 1411 Jurbarkas.

Zum Andenken des Großfürsten von Litauen Vytautas wurde 1930 ein Denkmal enthüllt, welches derzeit im Stadtpark (Vytautas-Park) zu sehen ist.

Im 16. Jh. ist Jurbarkas der Gutsbesitz der Großfürsten von Litauen. Anfang des 16. Jahrhunderts geht es in den Besitz der Königin Bona Sforza über.

2 🏰 Skirsnemunė und der Großfürst von Litauen Švitrigaila

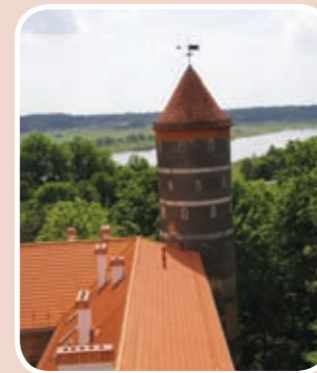
Der Ortsname Skirsnemunė wurde von der hier erbauten Ordensburg Christmemel abgeleitet. Skirsnemunė ist in die Geschichte als der Treffpunkt der Großfürsten von Litauen und der Hochmeister des Deutschen Ordens eingegangen.

Nach dem Tode Vytautas des Großen brachen Kämpfe um die Macht aus und so fand in Skirsnemunė am 19. Juni 1431 das Treffen zwischen dem Hochmeister des Deutschen Ordens Paul von Rusdorf und dem litauischen Großfürst Švitrigaila statt, bei dem zwischen Litauen und dem Orden das Schutz- und Trutzbündnis geschlossen wurde.

3 🏰 Panemunė und der Großfürst von Litauen Vytenis

Panemunė war zur Amtszeit des litauischen Großfürsten Vytenis 1295

– 1316 der Mittelpunkt der andauernden Kämpfe mit den Kreuzrittern. Der Großfürst Vytenis baute das Verteidigungssystem der litauischen Burgen an der Memel auf und ernannte deren Vorsteher. Deutsche Chroniken meinen, hier stand die Burg des Vytenis. Die Chroniken des 14. Jhs. berichten, der litauische Großfürst soll von seiner Burg aus (auch „Wythes hof“ genannt) mit seinen Regimenten die benachbarte Ordensburg Christmemel beharrlich angegriffen haben. Die Legende besagt, dass der mutige Fürst Vytenis seine Regimente an der jetzigen Burgstätte Panemunė vorbei führte. Nach dem Tode wurde er dort im Park beige- setzt. Hier wurden zwei Hügel aufgeschüttet. Der große markiert die Grabstätte des Fürsten Vytenis, der kleinere, die seiner Frau.

4 🏰 Raudonė und der Großfürst von Litauen Gediminas

Raudonė, eine Ortschaft am Ufer der Memel, entstanden im 19. Jh., erinnert an die Kämpfe im Mittelalter. Im Schlosspark Raudonė stand eine der ältesten Eichen, die Gediminas-Eiche genannt wurde. Sie wurde während eines Sturms 2010 stark beschädigt. Eine Legende berichtet, dass der Großfürst Gediminas während seines Feldzuges nach Veliuona unter dieser Eiche seine letzte Mahlzeit eingenommen hatte.

5 🏰 Veliuona und die litauischen Großfürsten Gediminas, Vytautas und der König von Polen Jogaila

Die Namen der litauischen Herrscher Gediminas, Vytautas und Jogaila werden in der Chronik Peters von Dusburg erwähnt, in der er von den wichtigsten Ereignissen der Epoche der Kreuzzüge berichtet. So wurde der von ihm benannte „König von Trakai“, der die Regimente beim litauischen Sturm auf die Ordensburg Bayerburg angeführt hatte und hier gefallen war, Jahrhunderte lang von den Historikern für den litauischen Großfürst Gediminas gehalten. Laut einer Überlieferung soll der Großfürst im Kampf gefallen und in Veliuona beige- setzt worden sein. Die Wallburg von Veliuona, wurde vermutet, sei das zugeschüttete Grab, das man heute das Grab Gediminas' nennt.

In Veliuona stand auch die Burg, die Vytautas der Große und Jogaila haben bauen lassen. Nach der Schlacht von Tannenberg wurde auf dem östlichen Hügel, heute Ramybės Hügel genannt, auf Befehl Vytautas des Großen 1411 eine gemauerte Burg errichtet. In dieser Burg wurde der Friedensvertrag von Melnosee 1422 ratifiziert. Zum Andenken an Vytautas des Großen wurde im Zentrum von Veliuona ein Denkmal (Bildhauer A. Šimkūnas) und am sagemunwobenen Grab des Gediminas ein Obelisk für den Großfürst aufgestellt.

Nach der Schlacht von Tannenberg ist Veliuona ein Amtsbezirk von Žemaitien und ein Gutsbesitz des litauischen Großfürsten.

Valdovų kelio

🇬🇧 Route of the Rulers

🇩🇪 Straße der Herrscher

